

Izmena šefa za osnovno šolstvo pri kr. banski upravi v Ljubljani

Zadnje dni septembra se je izvršila izmena šefov za osnovno šolstvo pri kraljevski banski upravi v Ljubljani. Dosedanji šef g. Fran Drnovšek je bil razrešen dolžnosti, a na njegovo mesto je prišel g. Ivan Štrukelj, ki je prevzel posle banskega šolskega nadzornika.

Dosedanji šef za osnovno šolstvo pri kr. banski upravi v Ljubljani g. Fran Drnovšek je bil imenovan na to mesto meseca junija 1934. Nad eno leto je torej vršil posle banskega šolskega nadzornika in bil vodja osnovnega šolstva v dravski banovini.

Na to mesto je prišel kot preizkušen šolnik in praktik. Služboval je v Artičah pri Brezicah, od koder je bil premeščen v Sevnico, kjer je ostal nad 20 let. Tu je bil učitelj, šolski upravitelj in končno tudi sreski šolski nadzornik od l. 1924. dalje. V l. 1932. je bil premeščen v Ljubljano, kjer je prevzel posle šolskega nadzornika za ljubljansko okolico. To službo je opravljal do l. 1934., ko je bil imenovan za v. d. banskega šolskega nadzornika.

Njegovo pedagoško udejstvovanje nam je dobro znano, saj je mnogo pisal v »Popotnik«. Dobrega praktika in šolnika se je izkazal tudi pri sestavi šolske knjige: Drnovšek-Mešček: »Zemljepis za višje narodne šole«.

G. Fran Drnovšek.

Na dosedanjem mestu se je uveljavljal kot strokovnjak in je vršil svojo funkcijo v zelo težkih in odgovornih časih. Uverjen smo, da bo prav tako kot v. d. banskega šolskega nadzornika, z isto požrtvovalnostjo vodil ponovno posle v svojem srezu, kjer bo s svojimi bogatimi izkušnjami koristil šoli in učiteljstvu.

Novi šef za osnovno šolstvo pri prosvetnem oddelku v Ljubljani je položil zrelostni izpit l. 1900. v Ljubljani. Njegovo prvo službeno mesto je bila Preloka. Nadalje je služboval v Robu, na Bučki in v Dobropoljah, a že l. 1913. je bil imenovan za okrajnega šolskega nadzornika v Novem mestu. Po vojni je bil l. 1918. imenovan za upravitelja osemrazredne osnovne šole na Viču, a od tu je bil l. 1925. premeščen v Ljubljano, odkoder se je še isto leto vrnil na Vič, a od l. 1928. do 1932. je bil sreski šolski nadzornik za ljubljansko okolico, a je istočasno vršil tudi upraviteljske posle na osnovni šoli na Viču. Lansko leto je bil premeščen na manjšinsko šolo v Ljubljano, ki jo je sedaj zapustil kot novoimenovani v. d. banskega šolskega nadzornika.

G. Ivan Štrukelj.

G. Štrukelj je znan tudi kot agilen pedagoški pisatelj, ki je priobčeval svoje članke in razprave v »Slovenskem učitelju«. Znan je tudi njegove knjige: »Sola in doma«, »Šolski upravitelj« in »Razredni učitelj«, ki jih učiteljstvo s pridom uporablja.

Ker poznamo v. d. banskega šolskega nadzornika g. Ivana Štruklja iz časov njegovega nadzorniškega udejstvovanja, kot objektivnega starešina in strokovnjaka, pričakujemo, da bo tudi na novem mestu objektivno služil učiteljskim idealom v korist šolstva, učiteljstva in narodne prosvete.

Pregled odtegljajev

Samci v I. drag. razredu.				
Položajna skupina	Dosedanji prejemki	Novi prejemki	Izgubi	V odstotkih
I.	7500.—	7500.—	—	—
II.—1.	6850.—	6850.—	—	—
II.—2.	6200.—	6200.—	—	—
III.—1.	5670.—	5470.—	200.—	3.53
III.—2.	5120.—	4940.—	180.—	3.52
IV.—1.	4170.—	4010.—	160.—	3.84
IV.—2.	3270.—	3130.—	140.—	4.28
V.	2900.—	2770.—	130.—	4.48
VI.	2500.—	2380.—	120.—	4.80
VII.	2160.—	2050.—	110.—	5.09
VIII.	1905.—	1810.—	95.—	4.98
IX.	1650.—	1555.—	95.—	5.76
X.	1450.—	1355.—	95.—	6.55
zvan. I.	1360.—	1280.—	80.—	5.88
zvan. II.	1200.—	1120.—	80.—	6.67
služ. I.	1010.—	945.—	65.—	6.44
zvan. III.	1040.—	960.—	80.—	7.69
služ. II.	830.—	765.—	65.—	7.84

Poročeni brez otrok v I. drag. raz.				
I.	7640.—	7500.—	140.—	1.83
II.—1.	6990.—	6850.—	140.—	2.—

Poročeni s 3 otroki v I. drag. raz.				
Položajna skupina	Dosedanji prejemki	Novi prejemki	Izgubi	V odstotkih
II.—2.	6340.—	6200.—	140.—	2.20
III.—1.	5810.—	5470.—	340.—	5.85
III.—2.	5260.—	4940.—	320.—	6.08
IV.—1.	4310.—	4010.—	300.—	6.96
IV.—2.	3410.—	3130.—	280.—	8.21
V.	3040.—	2770.—	270.—	8.88
VI.	2640.—	2380.—	260.—	9.85
VII.	2300.—	2050.—	250.—	10.87
VIII.	2045.—	1810.—	235.—	11.49
IX.	1790.—	1555.—	235.—	13.13
X.	1590.—	1355.—	235.—	14.77
zvan. I.	1500.—	1280.—	220.—	14.67
zvan. II.	1340.—	1120.—	220.—	16.42
zvan. III.	1180.—	960.—	220.—	18.64
služ. I.	1150.—	945.—	205.—	17.82
služ. II.	970.—	765.—	205.—	21.13

Poročeni s 3 otroki v I. drag. raz.				
I.	8060.—	7830.—	230.—	2.85
II.—1.	7410.—	7180.—	230.—	3.10
II.—2.	6760.—	6530.—	230.—	3.40
III.—1.	6230.—	5800.—	430.—	6.90
III.—2.	5680.—	5270.—	410.—	7.22

Ciril Petrovc:

Slike iz naše preteklosti

(Konec.)

Zanimivo je primerjati k tej črtici, kaj pravi o šmarnskem šomaštru Matevžu Kračmanu dr. Ivan Lah:

»Poznal so ga daleč naokrog. Hodil je na žegnjanja v vse bližnje fare, kot so Lipoglav, Zalna, Sv. Jurje, Polica, Prečganje in po domačih podružnicah. Seveda ta pota niso bila zastopni. On je zapel na koru pesem o svetniku, ljudje pa so ga potem veseli povabili v najboljšo hišo, če ni bil povabljen v župnišče — in so ga pripeljali šele zvečer zadovoljnega in obloženega s »štrukli« v Šmarje. Koliko pa je palo po vrhu — kdo ve. Ljudje niso znali pisati in tako je bil šomašter potreben«.

Tudi organist je takrat živel od bere. (Šmarnski šomašter je bil tudi organist.) Ko je bil torej »šomašter z drvmi nekoč nezadovoljen je zapel baje v nedeljo po pridigi:

Preljubi moji farani,
ne dajte mi drv kot lani,
ne dajte mi slabih jelčevih,
dajte mi suhih bukovih!

Dr. Lah pravi: Koliko je na tem resnice? Menda toliko, kot na višenjskem polju. Pri-poveduje se še več enakih, ki jih pa ne moremo verjeti.

Iz tu navedenega nam je razločevati dve generaciji slov. učiteljstva. Prvo generacijo

nam je opisal ravno dr. Ivan Lah v pravkar navedeni svoji študiji. Je to generacija učiteljstva pred 1848., oziroma še tisti stari, ki so jih pustili službovati še preko tega leta. Bila je to generacija, ki je mislila, da mora pri ljudstvu bodisi v cerkvi, bodisi pri pobranju bere v kmečkih domovih ustvarjati na razne načine sebi ugodno razpoloženje pri prebivalstvu svoje fare. Namen ustvarjanja tega razpoloženja je bil prejemanje čim boljše in večje bere.

In ta pred osemindesetletna generacija si je izbrala pesnikovanje kot sredstvo do ljudske darežljivosti v svojo korist pri pobranju bere, pa tudi sicer pri cerkvenem žegnjanju in drugih izrednih kmetskih praznikih. Za vse prilike so imeli ti nekdanji učitelji pripravljene verzice, ki so z njimi spravljali ljudstvo v dobro voljo, da je bilo napram njim tem darežljivejše. Pesem jim je bila kot posrednik v prošnji, zahvali, nevolji in veselju. Čeprav dr. Lah dvomi o tem — Bernard Tomšičeva: Smešnica in resnica sta nam za to zadosten porok, saj prvi Jernej v tej črtici: kar je bilo od njega dni navada pri nas. To je torej bilo uzelelo in sem mnenja, da je bilo tako povsod tam, kjer je ljudstvo prišlo v stik s takimi pesnikarji. To so bili seveda inteligentni oziroma najinteligentnejši. In tako pesnikovanje je nekaterim med njimi tudi »šmarnskemu šomaštru« toliko uspelo, da so postali imoviti. Ta si je celo sezidal lastno hišo in je potem zapel.

Sem si prisluzil taku,
da vem kam domu.

Položajna skupina	Dosedanji prejemki	Novi prejemki	Izgubi	V odstotkih
IV.—1.	4730.—	4340.—	390.—	8.25
IV.—2.	3830.—	3460.—	370.—	9.66
V.	3460.—	3100.—	360.—	10.41
VI.	3060.—	2710.—	350.—	11.44
VII.	2720.—	2380.—	340.—	12.50
VIII.	2465.—	2140.—	325.—	13.18
IX.	2210.—	1885.—	325.—	14.71
X.	2010.—	1685.—	325.—	16.16
zvan. I.	1920.—	1610.—	310.—	16.14
zvan. II.	1760.—	1450.—	310.—	17.61
zvan. III.	1600.—	1290.—	310.—	19.38
služ. I.	1570.—	1275.—	295.—	18.79
služ. II.	1390.—	1095.—	295.—	21.22

UPUTSTVO REŽISERIMA PRILIKOM OBRAČUNAVANJA UČITELJSKIH PRINADLEŽNOSTI

»Narodna prosveta« z dne 6. X. 1935., štev. 14, prinaša pod gornjim naslovom:

Tablica br. 1. Muškarci (neoženjeni) i žene (neudate)

Grupa	Prijava i položaj na skupini	Priloga skupina	Ukupni bruto dobiti	Štitišnje dobiti na skupini	Štitišnje skupni bruto dobiti	U %	
I	7500	—	7500	—	7500	—	
II 1	6850	—	6850	—	6850	—	
II 2	6200	—	6200	—	6200	—	
III 1	5370	300	5670	200	5670	3,407	
III 2	4720	400	5120	180	4940	3,51	
IV 1	3670	500	4170	160	4010	3,83	
IV 2	2670	600	3270	140	3130	4,28	
V	2250	650	2900	130	2770	4,48	
VI	1800	700	2500	120	2380	4,80	
VII	1410	750	2160	110	2050	5,09	
VIII	1130	775	1905	95	1810	4,99	
IX	875	775	1650	95	1555	5,75	
X	675	775	1450	95	1355	6,55	
prilagoditvi	1525	—	1525	76,25	1448,75	5,00	
IX	1320	—	1320	66	1254	5,00	
X	1205	—	1205	60,25	1144,75	5,00	
zvanitveni	I	600	760	1360	80	1280	5,88
II	440	760	1200	80	1120	5,67	
III	280	760	1040	80	960	7,69	
službenici	I	425	585	1010	65	945	6,44
II	245	585	830	65	765	7,83	

Tablica br. 2.

Grupa		Oženjen muškarac s 3 dece					Udata žena			
		Prijava in položaj na skupini	Priloga skupina	Priloga skupina	Ukupni bruto dobiti na skupini	Štitišnje dobiti na skupini	U %	Ukupni bruto dobiti	Štitišnje dobiti na skupini	U %
I		7500	—	560	8060	230	2,85	7500	—	—
II 1		6850	—	560	7410	230	3,11	6850	—	—
II 2		6200	—	560	6760	230	3,40	6200	—	—
III 1		5370	300	560	6230	430	6,90	5870	300	5,11
III 2		4720	400	560	5680	410	7,21	5120	400	7,81
IV 1		3670	500	560	4730	390	8,24	4170	500	11,99
IV 2		2670	600	560	3830	370	8,66	3270	600	18,35
V		2250	650	560	3560	360	10,10	2900	650	22,41
VI		1800	700	560	3060	350	11,70	2500	700	28,00
VII		1410	750	560	2720	340	12,50	2160	750	34,71
VIII		1130	775	560	2465	325	13,18	1905	775	40,68
IX		875	775	560	2210	325	14,70	1650	775	46,97
X		675	775	560	2010	325	16,13	1450	775	53,45
zvanitveni										
I		600	760	560	1920	310	16,15	1360	760	55,88
II		440	760	560	1760	310	18,03	1200	760	63,33
III		280	760	560	1600	310	19,38	1040	760	73,08
službenici										
I		425	585	560	1570	295	18,80	1010	585	57,92
II		245	585	560	1390	295	21,23	830	585	70,48

Pojasnilo uradništva

V zadnjem času so se v napačni luči obravnavali in tolmačili ukrepi uradništva, predvsem omejitve pri naročanju revij in pri veljanju v društvih. Odpoved revij in članstva se je pojavila sama po sebi kot posledica znižanja prejemkov. Do tega je privedla uradniške skrajna sila, izjaviti moramo, da so izšle te omejitve v izdatkih spontano iz članstva kot začasen ukrep, dokler se ne izvrši predvidena revizija uredbe in se s tem omogoči obnovitev naročanja revij in delovanja v društvih, v kolikor je to povezano z izdatki. Iz tega se vidi, da o bojkotnem namenu ni govora. Zato so bila vsa kulturna in druga društva naprosena, da tudi s svoje strani pokrenejo potrebno, da se socialni položaj uradništva popravi in vzpostavi v normalno stanje tudi glede kulturnega življenja, v kolikor je bilo to s posledicami uredbe prizadeto.

Javnost ni zadosti informirana, v kako težek položaj je prišla z uredbo velika večina nameščenstva. Le temeljita obrazložitve bi pokazala pravo sliko socialnih posledic.

Da je nameščenstvo v obupnem položaju, dokazujejo sklepi sreskih učiteljskih društev, ki zahtevajo radi znižanja izdatkov omejitve v lastni organizaciji. Društva zahtevajo, da

prestane izhajati mesečnik »Prosveta«, ki ga izdaja JUU za organizacijo dela v kmetstvo in gospodinjstvo nadaljevalnih šolah in za povzdigo vaše kulture. Ravno tako zahtevajo ukinitve pedagoškega lista »Popotnik«, čigar naročnina je za člane učiteljske organizacije obvezna, sklepala pa so tudi o drugih merah. Učiteljstvo bi ne pokrenilo tega, da ni v obupnem položaju.

To dovolj jasno pravi, da za izvedene omejitve nameščenstva ni bilo treba nobenih iniciativ, temveč so se izvršile spontano in so si organizacije edine morale osvojiti zahteve svojega članstva. To in pa dejstvo, da zadevajo sklepi članstva tudi lastne organizacije in njihove ustanove, demantira trditve, da so v ozadju uradniških ukrepov politične tendence, ter da se dajo organizacije izrabljati od politične strani. Za take trditve ni osnove in smo jih dolžni odločno zavrniti.

Če je poseglo uradništvo po svojih lastnih ustanovah, menda ni treba utemeljevati, da v ozadju ni nikakih tendenc.

Članstvo istočasno po avtentičnih informacijah obveščamo, da se najresneje dela na izpremembah uredbe.

Jugoslovensko učiteljsko združenje, sekcija za dravsko banovino v Ljubljani.

Predsednik:

Ivan Dimnik.

Tajnik:

Metod Kumelj.

Zveza organizacij mestnih uslužbencev.

Predsednik:

Fran Jančigaj.

Tajnik:

Lado Pelan.

Hiša je stala še l. 1905. na Slapu pri Šmarjah in se je še tedaj tam reklo »pri šomaštru«. Ta počajo učiteljska generacija je pesmi obenem tudi komponirala. Koliko so bile take kompozicije vredne, si lahko mislimo. Morda so bile tudi častne izjeme med njimi.

Ne smemo pa misliti, da je bilo vse takratno naše učiteljstvo zmoglo tako zabavati svoje farane sebi v korist. Bili so to le najinteligentnejši med njimi. Velika večina našega učiteljstva je živila pa nad vse bedno. Mnogim se je pesnikarjenje tudi ponesrečilo in zašlo v trivialnost. Nekateri učitelji n. pr. Knobl v Kranju, ki je dal svoje pesmi celo tiskati, so pa zašli v banalnost, ki je ljudstvu najbrž ugajala. Saj pravi dr. Glonar v SBL, da jih je nekaj ponarodelo. — Val. Vodnik jim je zložil zabavljico:

Bukve iz Krajna,
Polne drekajna,
Nikar ne zdeli ga
Pusti mu celiga.

Odkod so dobili učitelji iniciativo za svoje pesmi, bo danes težko ugotoviti, ker jih je dal tiskati le Knobl, ki jih je deloma prevajal iz nemščine.

Toliko o učiteljskih pesmarjih. Mnogi drugih so pa živel tako, da se človek ob grozotah in o tej bedi, ki jih opisujejo časopisi (S. P. in »Učit. tov.«) zgrozi nad vsem tem, češ, da je neverjetno.

Zato je mlajša generacija izza 1848. l. kazoč na take žalostne primere odločno zahtevala ureditev učitelj. vprašanja, to je višje izobrazbe, boljše plače, ne več v obliki be-

re, ampak v denarju, ki jo naj učitelj prejema pri davkarjih. To je doseglo učiteljstvo v Avstriji okoli l. 1870. po novi šolski postavi l. 1869. Na Kranjskem je bila ta postava potrjena s cesarjevim odlokom 29. aprila 1873. l. Z l. 1874. so nekateri učitelji že dobivali plačo pri davkarjih — pa zelo neredno. Debate, ki so se zaradi tega vlekle leto za letom, so silno zanimive.

Zanimivo je, da se je pričela že v S. P. nekaka debata o tem, kako pomagati onemoglim učiteljem, njih vdovam in sirotam. Učiteljstvo je bilo še preslabo organizirano, da bi si moglo pomagati samo. Zdi se, da se je po prizadevanju učiteljstva in duhovščine zavzel za to zadevo takratni kranjski dežel